

10 Kasım 1987

Açılış

Bu yayınıımızda önce TDOO x programımızı TKP ve TİP ortak açıklamasını ardından Sovyet Ülkesi Sovyet Yaşamı programını dinleyebilirsiniz.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VEKEİ

HABERLER

Yazan: Yavuz

Okuyan: Yavuz-Sinem

- 1- TKP ve TİP genel sekreterlerinin imzasını taşıyan ve TBKP'nin yasal olarak kurulması çalışmalarına destek olunmasını isteyen mektupların siyasi partilere, sendikalara, çeşitli ~~ku~~ kişi ve kuruluşlara gönderildiği belirtiliyor.
- 2- ANAP'ın ekonomik politikasını eleştiren SHP lideri Erdal İnönü, sanayinin kötü durumda olmasının ana nedenlerinin sermaye ve teknoloji birikimlerinde ki yetersizlikten kaynaklandığını söyledi.
- * 3- DYP genel başkanı B. Süleyman Demirel, ANAP'ın kesinlikle iktidar olamayacağını öne sürerek, kendi kadrosu ve felsefesinin kimseye mucize önermediğini söyledi.
- 4- Başbakan Özal'ın seçimler öncesinde "160 idam dosyasından bazılarını onaylamak zorunda kalacaklarını" söylemesi geniş tepkilere yol açtı.
- 5- Türk-İş ve Hak-İş yönetim kurulları işçi hakları ~~ve~~ aleyhine gelişmeler karşısında ortak tutum ve eylem birliği konusunu görüşmek üzere Türk-İş genel merkezinde biraraya geldiler.
- 6- İsveç sendikalarının 1987 sendikal özgürlük ödülüne DİSK genel başkanı Abdullah Baştürk layık görüldü.
- 7- Yunanistan ile B.Amerika arasında üslere ilişkin görüşmeler Atina'da başlarken, Başbakan Papandreu, şantajı boyun eğmeyeceklerini söyledi.
- 8- Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta, yaşam pahalılığını protesto ve kardeş kavgasına son verme istemleriyle başlatılan genel grev sona ererken, aynı istemlerle gösteriler ve yürüyüşler devam ediyor.
- 9- İsrail, Lübnan'ın güneyindeki askeri birliklerine 1000 asker daha ekleyerek, işgalci sözde ~~Lübnan ordusu~~ Güney Lübnan ordusunu 3000' askerlik bir güce çıkardı.
- 10- Newyork Belediye başkanı Ed Koh, Amerikan yönetiminin, Nikaragua'ya karşı savaştan "kontralar" a yardımına karşı çıktı.
- 11- El Salvador'da iki yurtsever ölüm tugayları tarafından vahşi bir şekilde öldürüldü.
- 12- Amerikan dolarının değerindeki her yeni düşüş ikinci dünya savaşından bu yana yeni rekor düzeyde düşüşler olmaya devam ediyor.
- 13- S.Birliği ile B. Amerika havayolları arasında varılan bir anlaşmayla, Moskova ile Newyork arasında ortaklaşa uçuşlar düzenlenecek.
- 14- İspanya'daki Amerikan üslerini konu alan kısa bir yorum.

GÜNÜN YORUMU

Yazan:

YAZILAR

- 1- TDOO programı
- * 2- TKP TİP ortak açıklaması
- 3- Sovyet yaşamı Sovyet ülkesi programı

10. Kasım 1982

--- TKP ve TİP genel sekreterlerinin imzasını taşıyan ve TBKP'nin yasal olarak kurulması çalışmalarına destek olunmasını isteyen mektupların siyasi partilere, sendikalara, çeşitli kişi ve kuruluşlara gönderildiği belirtiliyor. Siyasi parti liderlerinden sonra Türk-İş Genel Başkanl Şevket Yılmaz'a da böyle bir mektup gönderildiği ve mektupta demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleştirilmesinin gereği olarak bu yönde ~~çalışmaların~~ her girişimin büyük değer taşıdığını ~~vurgu~~ vurguhandığı açıklandı.

---- ANAP'ın ekonomik politikasını eleştiren SHP lideri Erdal İnönü, sanayiin kötü durumda olmasının ana nedenlerinin sermaye ve teknoloji deki yetersizlikler olduğunu birikimlerinin ~~in yetersiz olduğu~~ söyledi. İnönü, "Köşe dönüç- lüğün ~~bin~~ bin bir çeşidinin icadedildiği bu dönemde kim sanayie yatırım yapmak ister" dedi.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

----- Doğru Yol partisi Genel Başkanı Süleyman demirel, ANAP'ın kesinlikle iktidar olamayacağını öne sürerek, kendi kadrosu ve felsefesinin kimseye mucize önermediğini söyledi. Türkiye'de ~~mekix~~ komünist partisinin yasal biçimde örgütlenmesine ilişkin bir soruya ~~xxxxxx~~ partilerin bu konuda ~~mutabakata~~ sağlaması gerektiğini ~~belirtti~~ belirten Demirel, bu konunun millet tarafından referandumla çözülmesi görüşünü öne sürdü. Demirel doğu ve güneydoğu ~~hükümet~~ sorununa coğrafi bir sorun olarak baktığını belirttiikten sonra Türkiye'de kürtlerin olduğunu ve milyonlarca kişinin kürtçe konuştuğunu ifade etti.

--- Başbakan Özal'ın seçimler öncesinde "160 idam dosyasından bazı-
rını onaylamak zorunda kalacaklarını"söylemesi geniş tepkilere
yolaçtı. Özal'ın açıklamasındaki "bazıları" kapsamına kimlerin
gireceği kamuoyu ve hukukcular tarafından tartışılmaya başlandı.
TBMM komisyonunda halen 160 idam dosyasının bulunduğu hatırlatırken
Özal'ın sözleri SHP,DYP ve Refah Partisi tarafından sert biçimde
eleştirildi. İnsan hakları Derneği Genel sekreteri Akın Birdal,
meçliste bekleyen idam dosyalarının artık hukuksal bir konu olmaktan
çıkıp, insan hakları sorunu olduğunu, iktidar ve muhalefet partileri
arasında tartışılması gerektiğini söyledi. Akın Birdal "ama siyasi
intikamın sona ermediği görülüyor" dedi.

2-- Türk-İş ve Hak-İş yönetim kurulları işçi hakları aleyhine gelişmeler karşısında ortak tutum ve eylem birliği konusunu görüşmek üzere Türk-İş genel merkezinde biraraya geldiler. Toplantıyı açış konuşmasını yapan Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, İşçilerin sorunlarına sahip ~~çıkıştıkları~~ çıktıklarını göstermek için biraraya geldiklerini söyledi. Yılmaz bu tür toplantıların süreceğini ve bağımsız sendikaların da buna katılmasını istediklerini sözlerine ekledi. Hak-İş Başkanı ~~Nevzat~~ Necati Çelik de toplantıda yaptığı konuşmada, hükümetin enflasyon ~~konusu~~ konusundaki vaadini tutmadığını, işçi ücretlerinin artışının enflasyon oranının gerisinde kaldığını belirtti.

----- İsveç sendikalarının 1987 Sendikal Özgürlük ödülüne Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu DİSK'in genel başkanı Abdullah Baştürk layık görüldü. Suikast^{inin eni} sonucu öldürülen eski İsveç Başbakanı Olof Palme ile Stockholm eski başrahibinin de yer aldığı ödül jürisi Abdullah Baştürk'e ödülünü 5 Aralık günü Stockholm de düzenlenecek ~~törel~~ törenle verecek.

anlık

7

10 Kasım

--- Yunanistan ile Birleşik Amerika arasında üslere ilişkin görüş-
Atina'da
meler/başlarken, Başbakan Papandreu, şantaj boyun eğmeyeceklerini
söyledi. Başbakan Papandreu, partisinin Merkez Komitesi toplantısı
da yaptığı konuşmada, Amerika ile üsler konusunda gizli bir anlaşma
yapılmasına karşı olduğunu açıkladı. Papandreu, üsler anlaşması
konusunda önceden saptanmış çözümler ya da gizli yükümlülükler de
olmadığını vurguladı ve Yunanistan'ın baskı veya şantaj politikasına
boyun eğmeyeceğini duyurdu. Papandreu ayrıca varılacak anlaşmanın
halkoyuna da sunulacağını ~~belirtti~~ açıkladı.

Yunanistan ile Birleşik Amerika arasında şu anda yürürlükte olan
üsler anlaşması 1988 yılı sonunda kadar geçerli bulunuyor.

10 Kasım

--- ~~Geçen hafta~~ Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta, yaşam pahalılığını protesto ve kardeş kavgasına son verme istemleriyle başlatılan ~~grev~~ genel grev sona ererken, aynı istemlerle gösteriler ve yürüyüşler devam ediyor. Beyrut'ta onbinlerce kişi yürüyüş kent içinde yaptıkları yürüyüşün sonunda parlamento binası önünde toplandılar. Aynı ~~gösteri~~ şekilde gösteri ve yürüyüşler Lübnan'ın öteki kentlerinde de yapıldı.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

--- İsrail, Lübnan'ın güneyindeki askeri birliklerine ~~1000~~ 1000 ^{asker} kişi daha ilave ederek, işgalci, sözde Güney Lübnan ordusunu 3000'e ^{asker} çıkardı. İsrail, işgalci birliklerini ayrıca yeni silahlarla ve panzerlerle donattı.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA MERKEZİ

--- Nü York Belediye Başkanı Ed Koh, Amerikan yönetiminin, Nikaragua'ya karşı savaşı "kontralar"a yardımına karşı çıktı. Nü York Belediye Başkanı Kosta Rika'yı ziyareti sırasında ~~Emmurek~~ Devlet Başkanı Oskar Arias ile yaptığı görüşmede "Orta Amerika Barış Anlaşması"nı desteklediğini bildirdi. Nü York Belediye Başkanı Ed Koh daha önce Nikaragua'yı ziyaret etmiş, Devlet Başkanı Daniel Ortega ile görüşmüştü.

--- El Salvador'da iki yurtsever ölüm tugayları tarafından vahşi bir şekilde öldürüldü. İki ceset Pazar günü başkent San Salvador dışında üzerlerinde işkence izleriyle bulundu.. Ölüm tugayları, "Orta Amerika Barış Anlaşması" gereği ülkelerine yakın bir zamanda dönecek olan Devrimci Demokratik Cephe'nin liderlerini hedef alıyorlar. 1980 yılından bu yana onbinlerce ~~kişinin ölümüne~~ ~~tugayların~~ ~~taraf~~ sendikacı, politikacı, öğretmen ve öteki ilerici kişiler ölüm tugayları tarafından öldürülmüş bulunuyor.

--- Amerikan Doları'nın değeriindeki her yeni düşüş İkinci Dünya Savaşından bu yana yeni rekor düzeyde düşüşler olmaya devam ediyor. Amerikan Doları hafta başında 1,66 Batı Alman Markı'na ve 135 Japon Yen'ine kadar düştü.

Doların değerinin düşmesiyle birlikte Borsalarda hisse senetleri değerinde de düşüşler devam etti.

--- Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika ~~arasında~~ havayolları arasında varılan bir anlaşmayla, Moskova ile Nü York arasında ortaklaşa ~~iki~~ uçuşlar düzenlenecek. Aeroflot ile Pan Amerikan şirketleri arasında varılan anlaşma gereği, yolcu taşımada kullanılacak Boeing 747 tipi uçaklarda her iki ülkeden mürettebat ~~bulunacak~~ ve uçağın üzerinde her iki şirketin amblemi bulunacak. Aeroflot ile Pan Amerikan'ın ayrıca haftada iki kez olmak üzere kendi uçak seferleri de olacak.

10.11.1987

kurultay

D.D., geçtiğimiz hafta, İspanya'daki Amerikan üsleri konusunda ,
ülkemizi de yakından ilgilendiren bir gelişme oldu. Geçtiğimiz ~~xxx~~
Perşembe ve Cuma günleri İspanya yönetimi ile ABD arasında yapılan
görüşmelerden sonra, İspanya başbakanı Felip F Gonzales, görüşmelerde
Amerika ile bir anlaşmaya varamadıklarını ve bu nedenle, ABD ile
1953 yılında imzalamış oldukları "Askeri İşbirliği Anlaşması"nı uzat-
mayacaklarını açıkladı. İspanya ^{ile} Amerika arasındaki bu anlaşma, yürür-
lük süresinin bitiminden 6 ay önce ~~xxxxxxx~~ feshedilmez veya de-
ğiştirilmezse otomatik olarak uzuyor. Tıpkı bizimle Amerika arasında-
ki SİA gibi. Şimdi İspanya yönetimi anlaşmayı uzatmayacağını açıkla-
askersel
yarak, ülkedeki Amerikan/varlığını sınırlamak istediğini somut bir

şekilde göstermiş oldu.

Uzatılmayacağı açıl klanan anlaşmaya göre, bugün İspanya'da Ameri-
ka'nın üç hava üssü, bir deniz üssü ve 13 bin kişilik de askeri birli-
ği bulunuyor. Bu üslerden, Torehon hava üssünde bulunan 72 tane F-16
savaş
// uçağı Türkiye'yi de yakından ilgilendiriyor. Çünkü, bu Torehon üssü,
İtalya'daki Aviyano üssüyle birlikte, ülkemizde İncirlik'te bulunan
ve sayıları her geçen gün artan F-16 uçakları için bağlantı üssü olarak
kullanılıyor. Amerika'nın 16. taktik hava birliği bu üç ülkedeki üsleri
koordineli bir şekilde kullanıyor. İşte şimdi, İspanya'daki üslerin kapan-
ması durumunda, Torehon üssündeki 72 tane F-16 uçağının da Türkiye'ye
aktarılması
ve kaldırılması söz konusu. Amerikan yetkilileri bunu daha önce defalarca

dile getirmişlerdi. Ülkemizdeki Özal yönetimi ise, bilindiği gibi, SİA'nın uzatılmasını kabul etmiş bulunuyor. / Şimdi ise, ABD'ye ülkemizi ~~Çevik Kuvvetler~~ Orta Doğu'ya sevk edeceği Çevik Kuvvetler için bir ikmal ve bakım üssü olarak kullanma olanağını verecek "Ev Sahibi Destek Ülke Anlaşması"nın seçimlerden sonra imzalanması söz konusu.

Oysa, D.D., şu sıralarda komşumuz Yunanistan'da da Papandreu yönetimi ABD ile, ülkesindeki üslerin kapatılıp kapatılmaması konusunda görüşmeler yapıyor. Yunanistan başbakanı Papandreu, bu görüşmeler sonucunda eğer ABD ile bir anlaşmaya varılırsa, bu anlaşmanın halk oyuna sunulacağını açıkladı.

Görüldüğü gibi, D.D., İspanya ya da Yunanistan ile kıyaslandığında,

Ülkemizdeki Evren-zal yönetiminin, ABD ile ilişkiler konusunda, topraklarımızdaki Amerikan sleri karşısında Türkiye halkının egemenlik haklarını savunmada ne kadar zayıf kaldığı görülüyor.

TSTAK
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAşTIRMA VAKFI

TKP ve TİP Merkez Komiteleri, her iki partinin genel sekreterlerini, iki partinin birleşmesiyle oluşan TBKP'nin çalışmasını legal olarak başlatmak, bunun için gerekli hazırlıkları yapmak amacıyla, politik göçmen olarak bulundukları yurtdışından Türkiye'ye dönmekle görevlendirmiştir.

Her iki partinin yönetimleri, halkımıza karşı yüklenmiş oldukları sorumluluğu her şeyin üstünde tutarak oybirliğiyle almış oldukları bu kararın gerekçesini açık olarak kamuoyuna duyurmayı gerekli saymaktadır.

Gelişmeler ülkemizi bir süreden beri tarihsel bir yol ayrımına getirmiş bulunuyor. Ülkemiz ya iktidardaki güçlerin bugüne kadarki antidemokratik politikası ve rejimiyle istikrarsızlık ve askersel darbeler ortamından kurtulamayacak, ya da yeni bir politika ve yeni bir rejimle demokratikleşmeye yönelecektir. Çok olumsuz koşullarda yapılan referandum, konusu son derece sınırlı da olsa, halkımızın iradesinin bu yola girmek olduğunu, ama bu yolda aşılması gerekli çok büyük engellerin de varlığını koruduğunu ortaya koymuştur. Günümüzde artık faşizmden, çıplak bir askersel diktatörlükten söz edilmesine de otoriter, antidemokratik bir rejimin sürekli kılınmak istendiği apaçıktır ve erken seçimlerin gündeme getiriliş biçiminde egemen güçlerin bu niyetini açıkça göstermiştir. Hükümet yasal muhalefet partilerini eşit olmayan koşullarda seçime katılmaya zorlamakta, sosyal demokrasinin daha solundaki politik partilere ise hayat hakkını bile tanımamakta ayak diremektedir.

Oysa iç ve dış gelişmeler artık Türkiye'de komünist hareketin legalleşmesini, politik göçmenlerin yurda dönmelerini, politik tutukluların salıverilmesini, politik yaşamın gündemine demokrasinin pratik bir ihtiyacı olarak getirmiş bulunuyor. Bu ihtiyaca komünist hareketin birliğini sağlamakla daha güçlü bir yanıtın verilebileceğini, TBKP'nin kurulacağına kamuoyuna duyurulmasının yarattığı olumlu yankılar göstermiştir. Ülkemizde yaşanan süreç göstermiştir ki, yasaklı demokrasilerin istikrarsızlığa, istikrarsızlığın askeri darbelere ve askeri darbelerin yeniden yasaklı demokrasilere yolaçtığı kısır döngünün kırılabilmesi, komünist hareketin legal çalışabildiği demokratik bir istikrar ortamının yaratılmasına bağlı kalmaktadır.

İki partinin birliğini kişiliğinde temsil eden Genel Başkanımız Behice Boran yoldaşımızın ölümünün verdiği derin üzüntüyü geniş sol ve demokratik güçlerin bizlerle paylaşmaları Türkiye'de komünist hareketin legalleşmesine yönelik güncel ve somut bir istek ve beklentinin doğduğunu gösteriyor. Türkiye demokrasi güçlerinin ayrılmaz bir parçası olan TİP ve TKP'nin yönetimleri bu yeni duruma uygun en doğru adım olarak seçim öncesinde en yetkili temsilcilerinin Türkiye'ye dönerek TBKP'nin legal olarak çalışmaya başlaması için gerekli hazırlıklarda ve girişimlerde bulunmalarına karar vermişlerdir.

TKP ve TİP yönetimleri bu kararın her iki partinin iç yaşamı açısından bir dizi yeni görevler, yeni sorumluluklar yaratacağının bilincindedir. Her şeyden önce her iki parti tarihsel birleşme kongresinin hazırlıkları içinde bulunmaktadır. Bu sürecin hızını kesmeden her iki parti, bütün gücüyle alınan karar doğrultusunda TBKP'nin legal çalışma hakkını fiilen almaya yönelecektir. Birleşme Konresi'nin hazırlamaya yönelik her adım, aynı zamanda komünistlerin legal çıkmasına, TBKP'nin legal bir komünist partisi olarak kurulmasına yönelik bir adım olacaktır. Öte yandan her durumda TBKP'nin birliğinin güvencesini sağlayan önlemler alınmıştır.

TKP ve TİP yönetimleri, Behice Boran yoldaşımızın acı kaybından sonra, iki partinin en üst sorumlularına büyük riskleri olan bu tarihsel görevi verirken çok ağır bir sorumluluk yüklediğinin bilincindedir. Ama biz bu kararı almakla içinde bulunduğumuz anda, tarihin tekerleğini ileri doğru döndürecek tek doğru adımı attığımıza inanıyoruz. Bu adımla, yalnızca TBKP'nin çıkarlarını savunmuş olmuyoruz. Bütün politik göçmenlerin kendi iradeleriyle özgürce yurda dönmelerinin, bütün devrimci sol örgütlerin özgürce çalışabilmelerinin koşullarını pratikte yaratma mücadelesini başlatıyoruz. Komünistlerle konan yasağın gölgesinde baskılara uğrayan tüm demokratik güçlerin politik özgürlüklerine eksiksiz kavuşmaları yönünde önemli bir adım atıyoruz. Aldığımız bu kararın genel anlamı ve özü, Türkiye'nin rotasını kesin olarak demokratikleşmeden yana çevirmek ve bu sürece komünistlerin azami katkısını sağlayacak koşulları, yasal çalışmayı başlatarak oluşturmaktır. Böylece dünyanın içinde bulunduğu kritik dönemde, ABD ile SSCB arasında nükleer silahsızlanma sürecini fiilen başlatacak tarihsel anlaşmanın eşiğinde, Türkiye'nin barış ve yumuşama sürecine daha aktif katkıda bulunmasını sağlayacak, ulusal egemenliğini

güçlendirecek iç koşulların oluşması da hızlandırılmış olacaktır.

TİP ve TKP yönetimleri bu adımı atarken, yalnızca adım adım gelişen demokrasi fikrinin yarattığı güç bir iktidara dayanmaktadır. Biz bu kararımızın gerekçesinin bir dönem öncesine kadar kendileri de yasak çemberi içinde sıkıştırılmış, bugün de hakları sınırlandırılmış olan muhalefet partileri, sendikalar, demokratik örgütler, aydınlar tarafından anlaşılacağına inanıyoruz. Politik görüşleri nasıl olursa olsun tek tek her yurttaşımızın demokratik dayanışmasına ihtiyacımız vardır. Halkımıza güveniyoruz. Ülkemizin demokratikleşmesi uğruna açtığımız bayrak ancak demokrasi ve barış isteyen herkesin omuz omuza desteğiyle dalgalanabilecektir.)

Türkiye Komünist Partisi

Merkez Komitesi

Ekim 1987.

Türkiye İşçi Partisi

Merkez Komitesi

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA KURUMU

YENİ DÜNYA
ENDER KONUK

Değerli dinleyiciler bugünkü "Sovyet basınından" köşemizde "Trud" gazetesinde yayınlanan "öğrenci sendika komiteşinin yeni hakları" başlığını taşıyan bir yazıyı dinleyeceksiniz. Yazının konusu Yüksek ve Orta Öğrenim Bakanlığı'nın, Komsomol'un ve Sendika örgütünün ortak yayınladıkları bir kararnamedir. Kararname "Yüksek öğrenim kurumlarının yönetimine öğrencilerin katılımının genişletilmesi üzerine acil önlemler" adını taşıyor. Nedir bu önlemler? Bu soruya komsomol yöneticilerinden Kramarenko açıklık getiriyor.

Öğrencilerin okul yönetimine katılımının ne derece arttığı konusunda - diyor Kramarenko - şunu söylemek yeterlidir: Öğrenci temsilcileri öğretim üyesi birliklerine katılacaklar, üstelik onların birlik içindeki

sayısı birliğin dörtte birinden az olmayacak. Kimin öğrenci temsilcisi olacağına ise öğrenciler kendileri karar verecekler. Dekan ve rektör seçiminde, mezunların çalışma yerlerine gönderilmesinde ve diğer bir çok idari ve eğitim konularında öğrenciler eşit haklı aya sahip olacaklardır. Ayrıca sınav ve diploma tezi savunmaları komisyonlarında öğrencilerde yer alacaklar, komisyonların demokratik işleminde sorumluluk taşıyacaklardır.

Kararnamede öngörülen önlemlerden bir diğeri de, öğrenci ve öğretmenlerin katılacağı toplantıların düzenlenmesidir. Bu toplantılarda öğrenci ve öğretmenler hangi derslere devam zorunluluğu konulmasına veya devamın serbest bırakılmasına birlikte karar verecekler, eğitimin nite-

liğinin yükseltilmesi ve okul içi yaşamın düzenlenmesi için neler yapılması gerektiğini birlikte tartışacaklardır. Bu toplantılarda idaredeki ve sınav komisyonlarındaki öğrenci temsilcilerinin raporları dinlenecekler. Öğrenci fikirlerinin alınması amacıyla her türlü konuda, örneğin eğitimin niteliği konusunda anketler düzenlenecek, anket sonuçlarını öğretmenlerin gözönünde bulundurmaları zorunlu olacaktır. Tüm bunların yanı sıra komsomolun ve öğrenci sendika komitesinin kararı üzerine kredilere zam yapılabilecek, yurtlar tümüyle öğrencilerin yönetimine bırakılabilecek, yurtlardaki dinlenme, eğlence, temizlik işlerinden öğrenciler sorumlu olacak, yurt çalışanlarının seçiminde öğrencilerin sözü dikkate alınacaktır. Kısacası kararnamedeki önlemlerin amacı öğrencilerin yüksek öğrenim yaşamındaki her alana en aktif olarak katılmalarını sağlamaktır.

Gazetinin köşesine sıkışmış küçük bir haber başlığı: "Balina avcılarının son seferi". İlginizi çekiyor, okuyorsunuz. "Bu yılın mayıs ayında Sovyet balina avcı filosu Antarktika'dan Odessa'ya döndü. Bu onun son seferiydi. SSCB 1987'den itibaren endüstriyel balina avcılığına son vermektedir. Böylece o ekoloji sorunlarına ciddi ve yapıcı yaklaşımını bir kez daha göstermiştir."

SSCB, ekoloji sorunları, yapıcı yaklaşım kelimeleri yineleniyor kafanızda. Gerçekten de SSCB'nin bu alanda aldığı ne ilk ne de son yapıcı karar bu. Övünecek ya da şaşacak birşey yok, bilimsel bir ekoloji, yani çevreyi, doğayı koruma politikasına sahip sosyalist bir ülke elbette başka türlü davranamaz diye düşünüyorsunuz. Ama herşey o kadar basit de-

ğil.SBKP'ni 27. Kongresinde de belirtildiği gibi doğayı koruma bugün hem kapitalist, hem de sosyalist ülkeler için aynı derecede önemli, temel bir görevdir. Tüm insanlığın ortak sorunudur. Elbette SSCB'de bugüne değin ekoloji sorunlarının çözümü için yapılanları,atılan önemli adımları,elde edilen olumlu sonuçları unutmamak gerek. Ve yine unutmamak gerek ki Sovyet ekoloji politikasının temelini bizzat Lenin atmıştır. Lenin bir yandan geniş halk yığınlarının ekolojik kültürünün geliştirilmesi için örgütler, klüpler kurma, çocuk ve gençleri bu işe çekme gibi girişimlerle diğer yandan da çeşitli yasal düzenlemelerle uğraşarak bunun bir devlet politikası haline gelmesini sağladı. Eğer bugün Sovyetler Birliği hem dünyayı hem kendi topraklarını en az kirleten, sanayileşmeye

rağmen doğal kaynaklarını, bitki ve toprak örtüsünü en iyi koruyabilen
ülkeler arasındaysa bu Leninci ekoloji politikasının sonucudur. Yine
belirtmek gerekir ki, 70'li-80'li yıllarda pek çok alanda olduğu gibi
bu alanda da sorunlar birikmeye, yanlışlara, olumsuz sonuçlara rastlan-
dıysa bunun nedeni, bugün Sovyet yöneticilerinin kendilerinin belirttiği
gibi Leninci politikadan sapma, onu yaratıcı biçimde yaşama geçirmeme
olmuştur.

1985 Nisan'ından bu yana yenilenme politikasıyla birlikte bu alan-
da geçmiş dönem de yapılanlara doğrusu ve yanlışıyla daha gerçekçi,
nesnel bir yaklaşım söz konusudur. Hemen söylemek gerekir ki, Sovyet
toplumunda demokratikleşmenin, açıklık politikasının derinden yayıldığı

ve daha şimdiden pek çok somut sonuç verdiği alanlardan biri çevre korunması ve ekolojik sorunlardır. Ev kadınından işçisine, uzman teknisyeninden bilimadamına kadar toplumun herkesimi bugün şu istemi dile getiriyor, savunuyor ve şimdiden yaşama geçiriyor: Bir çevrede, bölgede, cumhuriyette oranın sakinlerini ilgilendiren, yurttaşların bizzat maddi ve manevi yaşamları ile ilgili, kanal inşaatı, müze, yeşillendirme, santral gibi her türlü bilimsel projenin önce kamuoyuna basın-yayın kanalıyla duyurulması ve tartışmaya açılması. Son dönemde Sovyet başınında sık sık şöylesi haberlere rastlamak mümkün: Leningrad'ın Viborsk ilçesinde bölge sakinlerinin diretmesi sonucu bölgede yeşil alanın yokolmasına yolaçacak olan yanlış bir proje durduruldu. Ya da şöyle bir haber:

Moskova'da doğanın ve tarihi eserlerin korunması amacıyla biraraya gelen girişimciler tamir ve taşıma işlerinde gönüllü olarak çalışarak pek çok tarihi eseri yok olmaktan kurtardılar. Böylesi haberler bizce Sovyet halkının artan ekolojik kültürünün yükselen insiyatifinin ve girişimciliğinin en somut kanıtıdır. Bu alandaki değişiklikler elbette yalnızca aşağıdan gelmemektedir. Konuyla ilgili tüm bakanlıklar ve diğer devlet örgütleri hızlı bir şekilde çalışmalarını gözden geçirmekte, eksikliklerini tamamlamaya çalışmaktadırlar. Bu işte onlara gerekli perspektifi çizen, destekleyen, gerektiğinde ise yanlışlarını açığa vuran, eleştiren hatta cezalandıran ise SBKP ve Sovyetler olmaktadır. 1987 yılı SBKP' MK'nin konuyla ne kadar ciddi ve yakından ilgilendiğini gösteren karar ve uygulamalarıyla doludur. Yalnızca Mayıs, Haziran- Temmuz aylarında

su uygulamaları görmek mümkündür: Orta Asya'daki Baykal gölüyle Lenin-grad'daki Ladoga gölünün temizliğinin korunması için karar alınmış oldu-ğu halde gerekli önlemleri almayan pek çok devlet ve parti yöneticisinin görevden alınması, gölleri kirleten kuruluşların cezalandırılması ve meydana gelen kirlenmenin giderilmesi için alınacak önlemlerin saptanması.

İşte tüm bu gerçekleri düşünerek bir kez daha elinizdeki gazetenin verdiği küçük habere dönüşorsunuz: "Balina avcılarının son seferi". Evet doğayı korumak için doğru bir ekoloji politikası izlemek kolay bir iş de-ğil. Ama insanlık ve gelecek kuşaklar açısından büyük önemi olan bir iş.

Y - - D.d., "sorular-cevaplar" köşemizin bugünkü konusu Türk-Sovyet ilişkileri . Isterseniz konuyu ele almaya Türk-Sovyet ilişkilerinin kısa tarihçesini anlatarak başlayalım.

S — İki ülke arasındaki ilişkilerin kökleri Ekim devrimi ve ulusal kurtuluş savaşımız sürecinde ortak düşmana karşı verilen mücadelede yatar.TBMM'nin kuruluşundan üç gün sonra Atatürk Sovyet hükümetine bir mektup göndererek yardım isteğinde bulunmuştu.Mektubun Sovyetlerin eline geçmesinin ertesi günü,yani 2 Haziran 1920'de,Sovyet hükümetince yanıtlanmasıyla Sovyet Rusya ~~Tür~~ yeni Türkiye'yi ilk ~~tanı~~ tanıyan ülke oluyor,aynı zamanda iki ülke arasındaki ilişkiler resmi olarak başlatılıyordu.Bu,16 Mart 1921'de iki ülke arasında Moskova dostluk ve kardeşlik anlaşmasının imzalanmasıyla perçinlendi.0 yıllan da büyük politik,ekonomik ve askeri sorunlar içinde bulunan Sovyet Rusya,herşeye rağmen Türkiye halkının mücadelesine büyük katkılarda

bulundu. Sovyet Rusya'dan gelen 10milyon altın ruble değerindeki mali destek ve çok miktarda silah yardımı ulusal kurtuluş savaşımızın baş-
 rıya ulaşmasında önemli etkenlerdendir. Daha sonrakı yıllarda farklı
 toplumsal yapılara sahip iki ülke arasında örnek gösterilebilecek dü-
 zeyde sürdürülen politik, ekonomik ve kültürel ilişkiler, 30'lu yılların
 sonlarına doğru Türk tarafının emperyalist ülkelere yaklaşım yolunu
 seçmesiyle birlikte bozuldu. İkinci dünya savaşında faşist Almanya'nın
 Yakın ve Orta Doğudaki tek destekçisi ve hammadde kaynağı haline ge-
 gelen Türkiye ile SSCB arasındaki ilişkiler son derece gerginleşti .
 Bu durum ancak 1960 darbesi sonrasındaki yıllarda değişmeye ve iki
 ülke arasındaki ilişkiler normalleşmeye başladı. Son 20-25 yıl içinde
 Türkiye'de antikomünizmin ve Türk-Amerikan ilişkilerinin güçlendiği
 ölçüde çeşitli güçlüklerle karşılaşılmalarına karşın, Türkiye ve Sovyet-
 ler Birliği arasındaki ilişkiler kesintisiz olarak sürdürülmektedir.

*1918 *excl. son 3 aylık alımı, 1/2 fr. more kuruş, 5/10 kuruş*
Ancak iki ülke halklarının olanaklarını ve gereksinimlerini, ayrıca ilişkilerin genel olarak Sovyet tarafının önerilerini göz önüne alacak olursak oldukça zayıf olduğunu belirtebiliriz.

- Sov.Birliği'yle ekonomik ilişkiler bugüne kadar Türkiye'ye neler kazandırmıştır?

- Bu soruya kısaca cevap vermek için Kayseri ve Nazilli'deki tekstil kombinelерini, Çayirova'daki ilk ulusal cam fabrikamızı, İskenderun metalurji ve Seydişehir alüminyum tesislerini, Aliaga petrol rafinerisini hatırlatmak yeterli olacaktır. Bunlar ülkemizde Sovyet yardımlarıyla kurulan tesislerden bazılarıdır ve pek çoğu kendi alanında Yakın ve Orta Doğunun en büyük işletmeleridir. Ayrıca SSCB'yle yaptığımız ticaretin, Batılı ülkelerin engellemeleri sonucu pazarlamada güçlük çektiğimiz ulusal ürünlerimiz açısından elverişli koşullarda dış satım olanakları yarattığını ve son dönemde enerji darboğazını aşma yolunda Sov.Birliği'nden aldığımız doğal gazı da bunlara eklemek mümkündür.

- Peki ya politik ilişkilerimiz açısından neler söylenebilir?
- Bu alanda ilişkiler yazık ki Atatürk dönemindeki düzeyine daha sonra hiç bir zaman yükselmemiştir. Bunun suçlusu kimdir? Bu soruya yanıt verirken kuzey komşumuzun 70 yıldır Leninci barış politikasına bağlı kaldığını, dünya ve bölge barışı için farklı toplumsal sistemlerden de olsa ~~kim~~ tüm komşularıyla iyi ilişkiler kurmak, geliştirmek için pek çok girişimlerde bulunduğunu belirtmek gerekir. Burada Sov. Birliği'nin Türkiye'ye diğer ülkelerden ~~çok~~ farklı olarak özel bir ilgi gösterdiğini söylemek abartma olmayacaktır. Çünkü ^{Sov. ülkesi} Türkiye, İran ve Afganistan gibi ^{ile ilişkiler temelinde} ülkeler, Leninci barış içinde birarada yaşama politikasının ~~ilk~~ yaşama geçirilmesinde ~~yalnız~~ ilk pratikleri ~~yazmış~~ yaşamış, onlardan çıkardığı derslerle kalkınmakta olan ülkelerle ilişkilerini güçlendiren yeni yaklaşım ve yöntemler geliştirmiştir. Ne var ki, Türk-Sovyet poli-

tik ilişkileri, ekonomik, ticari, kültürel ve sportif ilişkilere oranla
 hep daha geride kalmıştır. Gerçi ~~60~~ 60'lı yıllardaki karşılıklı resmi
 ziyaretler ve 1972 ve 1978'de iki ülke arasında imzalanan politik bel-
 geler iki ülkenin politik yönden yakınlaşması için olumlu koşullar
 yaratmıştır, ancak Türkiye iktidar çevrelerinde egemen olan komünizm
 korkusu ve emperyalizme bağlılık, Türkiye ile SSCB'nin politik ilişkile-
 rinin gelişmesini engellemektedir. Son yıllarda Sov. Birliği'nin ulus-
 lararası ilişkilerdeki yeni yapıcı girişimleri tüm dünyada olduğu gibi
 Türkiye'de de olumlu yankılar uyandırmaktadır. Ancak Türkiye yönetimi
 bir taraftan Sov. Birliği'nin tanıdığı elverişli ekonomik koşullardan
 yararlanma yoluna giderken, diğer taraftan uluslararası politikada ABD
 ve NATO'nun ~~belirleyeceği tavra göre hareket etmeyi tercih etmektedir.~~
 Sonuçta iki komşu ülke arasındaki ilişkiler, sahip olunan olanaklara
 oranla çok sınırlı bir düzeyde kalmaktadır. Bu durum Türk-Sovyet dost-

luğunun gelişmesinden yana olan barış güçlerinin önüne, iki ülke arasındaki her türlü ilişkilerin güçlendirilmesi, en başta ^{da} dünya ve bölge barışına yönelik yapıcı Sovyet önerilerinin desteklenmesi yolunda mücadeleyi hızlandırma görevini koymaktadır.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA KURUMU